

Državni izpitni center

N 0 9 2 6 3 1 3 2

NAKNADNI ROK

Ponedeljek, 1. junija 2009

NAVODILA ZA VREDNOTENJE

NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA

ob koncu 3. obdobja

MODERIRANA RAZLIČICA

ŽIVLJENJE V SKUPNOSTI: NAROD, DRŽAVA

1. naloga

Rešitvi z navodili za vrednotenje:

a)

1.1 C ..... 1 točka

b)

1.2 – Karitas,
 – Rdeči križ,
 – Rotary klub,
 – Lions klub,
 – AI,
 – UNICEF,
 – FAO,
 – Zdravniki brez meja itd. .... 1 točka

Skupaj ..... 2 točki

2. naloga

Rešitev z navodili za vrednotenje:

Ker člani v sekundarnih skupinah:

- zadovoljujejo potrebe, ki niso primarne (življenjsko nujne);
- zadovoljujejo potrebe po rekreaciji, ki ni primarna;
- uresničujejo posebne interese, ki niso primarni;
- uresničujejo uveljavljanje v družbi, ki ni primarno;
- zadovoljujejo potrebe po druženju, pripadnosti, ki niso primarne ..... 1 točka

OPOMBE: V odgovoru mora biti naveden argument za in ne samo razlikovanje.

Priznamo tudi naslednje odgovore:

- ker gre za prostovoljno vključitev.

Primeri nepravilnih odgovorov:

- ker skupaj preživijo manj časa;
- ker pridobijo več sredstev;
- ker so manj pomembne od družine.

DRUŽINA**3. naloga**

Rešitvi z navodili za vrednotenje:

a)

3.1 Ima enega starša; oče je z otrokoma sam ..... 1 točka

OPOMBE:

Priznamo tudi naslednje odgovore:

- eno starševska družina;
- živita samo z očetom;
- brez matere.

Primeri nepravilnih odgovorov:

- manjša ali večja družina;
- 3, 4, 5... članska družina;
- popolna ali nepopolna družina;
- maloštevilčna, večštevilčna;
- ločena družina.

b)

3.2 Ima člane različnih generacij; vključuje stare starše, starše in otroke ..... 1 točka

Skupaj ..... 2 točki

4. naloga

Rešitvi z navodili za vrednotenje:

a)

4.1 Značilnost demokratičnih odnosov v družini:

V družini se upoštevajo mnenja in odločitve vseh družinskih članov ne glede na spol, starost in vlogo v družini; prevladujejo enakopravni odnosi ..... 1 točka

OPOMBE:

Priznamo tudi naslednje odgovore:

- vsi člani odločajo.

Primeri nepravilnih odgovorov:

- vsi člani družine si delo razdelijo in ga opravijo;
- bolj milo vzgajanje, vsak odloča sam.

b)

4.2 Značilnost avtoritarnih odnosov v družini:

O vsem odloča le ena oseba, ki se ne dogovarja z drugimi družinskimi člani, prevladujejo neenakopravni odnosi ..... 1 točka

OPOMBE:

Priznamo tudi naslednje odgovore:

- oče ukaže, kaj moram storiti, sam pa gleda televizijo.

Primeri nepravilnih odgovorov:

- bolj strogo vzgajanje, prepovedi;
- starši imajo kontrolo in moč nad otrokom do 18. leta starosti in se mora otrok ravnati po starših;
- starš ukaže otroku, da mora odnesti smeti.

Skupaj ..... 2 točki

5. naloga

Rešitev z navodili za vrednotenje:

- 5.1** – Mama in Vida bi se morali pogovarjati;
– dogovoriti bi se morali o postavitvi pravil in meja glede obiska diskoteke ..... 1 točka

OPOMBE:

Priznamo tudi naslednje odgovore:

- dogovor o vrnitvi do določene ure.

Primeri nepravilnih odgovorov:

- mama se zelo boji za Vido, zato ji ne pusti v diskoteko;
- mama bi lahko zaupala hčerki, saj je dovolj stara za obisk diskoteke;
- mama naj ji dovoli iti na zabavo.

6. naloga

Rešitev z navodili za vrednotenje:

- 6.1** Rok se mora zaupati odrasli osebi; telefon TOM ..... 1 točka

OPOMBE:

Priznamo tudi naslednje odgovore:

- se ji izogibati in povedati mami;
- otrok mora povedati tretji odrasli osebi, ker je problem potrebno razkriti;
- presekati je treba ta krog in zaščititi otroka (storilec in žrtev se namreč pogovarjata in storilec grozi žrtvi, da ne sme povedati drugim).

Primeri nepravilnih odgovorov:

- Rok ji mora povedati, da mu to ni všeč, ne pa samo pokazat.

VZORNIKI IN AVTORITETE**7. naloga**

Rešitvi z navodili za vrednotenje:

a)

7.1 Sodnik; policist; učitelj; ravnatelj; redar; starši ..... 1 točka

OPOMBE:

Priznamo tudi naslednje odgovore:

- zdravnik;
- navedba vseh ustanov, institucij;
- predsednik države, vlade.

Primeri nepravilnih odgovorov:

- ime in priimek določene osebe (avtoriteta je služba, ne pa oseba).

b)

7.2 Uradna avtoriteta:

- je določena;
- ima možnost kaznovanja;
- sankcije so formalne, institucionalne

Neuradna avtoriteta:

- izberemo jo sami;
- je iz našega bližnjega okolja;
- ima na voljo neformalne/neinstitucionalne sankcije ..... 1 točka

OPOMBE:

Primeri nepravilnih odgovorov:

- uradna je pravična, neuradna je nepravična.

Skupaj ..... 2 točki

8. naloga

Rešitvi z navodili za vrednotenje:

a)

8.1 Zdravnik se je odločal med:

- dogovorjenimi pravili/zakoni in pravili lastne vesti;
- državnimi predpisi in medicinsko etiko ..... 1 točka

OPOMBE:

Priznamo tudi naslednje odgovore:

- med dečkovim življenjem in zdravniško licenco.

Primeri nepravilnih odgovorov:

- med pravili bolnišnice in pravili prve pomoči.

b)

8.2 B ..... 1 točka

Skupaj ..... 2 točki

SPORAZUMEVANJE IN ODLOČANJE V SKUPNOSTI**9. naloga**

Rešitev z navodili za vrednotenje:

9.1 A ..... 1 točka

10. naloga

Rešitvi z navodili za vrednotenje:

a)

10.1 Razprava je bila:

- nedemokratska;
- verbalno nasilna;
- žaljiva;
- neargumentirana;
- izključujoča ..... 1 točka

OPOMBE:

Priznamo tudi naslednje odgovore:

- nespoštljiva;
- nekulturna;
- absurda za današnje čase;
- neučinkovita.

Primeri nepravilnih odgovorov:

- glasna.

b)

10.2 Predsednik bi moral:

- uveljaviti red;
- uveljaviti spoštljivo vedenje;
- uveljaviti pravila komunikacije;
- zaustaviti razpravljalca ..... 1 točka

OPOMBE:

Priznamo tudi naslednje odgovore:

- ustaviti z argumentom;
- predsednik naj utemelji svoje ugovarjanje.

Skupaj ..... 2 točki

MEDIJI IN INFORMACIJE**11. naloga**

Rešitve:

- Ni napisal podatkov mladoletnikov;
- ni izrekel svojega mnenja;
- dal je samo objektivno informacijo o dogodku;
- ni ju obsodil

Navodila za vrednotenje:

11.1 Zapis pravila 1 ..... 1 točka

11.2 Zapis pravila 2 ..... 1 točka

OPOMBE:

Priznamo tudi naslednje odgovore:

- ne izda imena osumljencev;
- objektivni pogled;
- ni žalil;
- podal samo informacijo;
- ne sme podajati čustev.

Skupaj ..... 2 točki

12. naloga

Rešitev z navodili za vrednotenje:

12.1 – S sliko;
– z besedilom;
– z obljubami o delovanju;
– z nerealistično razlago o delovanju ..... 1 točka

OPOMBE:

Priznamo tudi naslednje odgovore:

- z »dokazili«, kako uspešen je ta izdelek;
- z nerealno sliko;
- s privlačnimi obljubami.

Primeri nepravilnih odgovorov:

- z opisovanjem produkta (premalo);
- z učinkovitim delovanjem koncentrata.

GENERACIJE IN KULTURE – MEDSEBOJNO RAZUMEVANJE

13. naloga

Rešitev z navodili za vrednotenje:

- 13.1** – Varstvo otrok;
 – medsebojna pomoč;
 – svetovanje;
 – praznovanja;
 – skupna igra;
 – skupna zabava ..... 1 točka

OPOMBE:

Priznamo tudi naslednje odgovore:

- skupna kosila;
- s komunikacijo.

Primeri nepravilnih odgovorov:

- družinske povezave;
- s telefonom;
- šola, krožki, potovanja;
- dedek in vnuk.

14. naloga

Rešitvi z navodili za vrednotenje:

a)

- 14.1** – Volilna pravica;
 – pravica do samostojne vožnje z vozniškim izpitom;
 – poroka brez soglasja staršev ..... 1 točka

OPOMBE:

Priznamo tudi naslednje odgovore:

- da odgovarjaš sam zase;
- prosto kupovanje alkohola, cigaret;
- sam odločaš o svojem življenju.

b)

- 14.2** – Ker zakon tako določa;
 – ker smo takrat po zakonu zreli za takšno odgovornost ..... 1 točka

OPOMBE:

Priznamo tudi naslednje odgovore:

- ker so do 18. leta odgovorni starši.

Primeri nepravilnih odgovorov:

- ker smo takrat dovolj zreli za samostojno življenje;
- ker jih do polnoletnosti ne bi potrebovali.

Skupaj ..... 2 točki

UREJANJE SKUPNIH ZADEV IN VPRAŠANJA DEMOKRACIJE**15. naloga**

Rešitvi z navodili za vrednotenje:

a)

15.1 T ..... 1 točka

b)

15.2 D ..... 1 točka

Skupaj ..... 2 točki

16. naloga

Rešitev z navodili za vrednotenje:

16.1 Zato, ker je na volitvah dobila največ glasov ..... 1 točka

17. naloga

Rešitve:

- Sodišča skrbijo za varovanje zakonov;
- sodišča skrbijo za uveljavitev zakonov;
- sodišča razsojajo o sporih;
- sodišča skrbijo za kaznovanje kršiteljev zakonov

Navodila za vrednotenje:

17.1 Zapis naloge 1 ..... 1 točka

17.2 Zapis naloge 2 ..... 1 točka

OPOMBE:

Priznamo tudi naslednje odgovore:

- izreči pravilno kazen;
- poslušati obtoženca in tožilca;
- soditi na podlagi dokazov;
- sodijo v imenu ljudstva.

Primeri nepravilnih odgovorov:

- mora pravično soditi;
- po zakonu (nepopoln odgovor);
- soodločajo o zakonih (naloga zahteva, da pri reševanju učenec izhaja iz besedila, ki pa predstavlja sodišče v Republiki Sloveniji);
- ustavno sodišče ne ovrže zakonov in ne soodloča o zakonih.

Skupaj: ..... 2 točki

18. naloga*Rešitev z navodili za vrednotenje:*

- 18.1** – Ker imajo ljudje možnost izbire;
 – ker lahko zadovoljujejo različne interese;
 – ker obstajajo različni politični programi ..... 1 točka

OPOMBE:

Primeri nepravilnih odgovorov:

- ker so vse politične stranke enakopravne;
- ker upošteva mnenja vseh strank;
- ker vsak voli za svojo stranko;
- ker imajo vse politične stranke enake možnosti in pravico do zmage;
- ker je odločanje za stranko svobodno;
- zato, ker vsak človek navija za svojo stranko in se kregajo med drugimi strankami.

VERSTVA IN VEROVANJA, KRŠČANSTVO**19. naloga***Rešitve z navodili za vrednotenje:*

a)

- 19.1** C ..... 1 točka

b)

- 19.2** Mošeja, džamija ..... 1 točka

OPOMBE:

Primeri nepravilnih odgovorov:

- islamska molilnica.

c)

- 19.3** NE ..... 1 točka

Skupaj ..... 3 točke

20. naloga*Rešitev z navodili za vrednotenje:*

- 20.1** Vstajenje od mrtvih ..... 1 točka

OPOMBE:

Priznamo tudi naslednje odgovore:

- ker je s svojim vstajenjem odrešil svet;
- zmaga nad smrtjo;
- ker je odrešil svet.

Primeri nepravilnih odgovorov:

- ponovno rojstvo.

POKLICI IN DELO**21. naloga**

Rešitvi z navodili za vrednotenje:

a)

21.1 C ..... 1 točka

b)

21.2 S pogodbo se opredelijo pravice in dolžnosti delojemalca in delodajalca ..... 1 točka

OPOMBE:

Priznamo tudi naslednje odgovore:

- da ima delodajalec dokaz, da ni zaposloval na črno;
- vedo, da delaš tam, do kdaj delaš tam, da dobiš plačo;
- uradna potrditev;
- zato, da je vse legalno;
- da delodajalec ne izkorišča delavcev;
- da tako ne pride do nesporazumov;
- dokaz, da je delojemalec sprejel določeno delo.

Skupaj ..... 2 točki

22. naloga

Rešitvi z navodili za vrednotenje:

a)

22.1 Zdravnik ..... 1 točka

b)

22.2

- Nova tehnologija;
- gospodarska gibanja ..... 1 točka

OPOMBE:

Priznamo tudi naslednje odgovore:

- premalo zanimanja za nek poklic;
- zahtevna izobrazba za opravljanje nekega poklica;
- preslabo plačana delovna mesta;
- premalo interesa za posamezne poklice.

Primeri nepravilnih odgovorov:

- krčenje trga in proizvodnje zaradi gospodarske krize;
- recesija.

Skupaj ..... 2 točki

DRUŽBA PRIHODNOSTI**23. naloga***Rešitvi z navodili za vrednotenje:*

a)

23.1 Ministrstvo za okolje in prostor ..... 1 točka

b)

23.2 Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve:

– za vzdrževanje brezposelnih;

– za otroške dodatke;

– za socialne pomoči ljudem (ljudem s posebnimi potrebami) ..... 1 točka

OPOMBE:

Priznamo tudi naslednje odgovore:

– da pomagajo ljudem, revnim;

– ker so se v vladi tako odločili.

Primeri nepravilnih odgovorov:

– ker ima bolj pomembne naloge kot druga ministrstva;

– ker je lani porabilo največ denarja.

Skupaj ..... 2 točki

24. naloga*Rešitvi z navodili za vrednotenje:*

a)

24.1 B ..... 1 točka

b)

24.2 – Menjava tesnil;

– zmerno zalivanje rastlin;

– zmerno pranje avtomobilov;

– varčevalni kotlički za vodo na WC;

– varčna uporaba tuša namesto kadi;

– uporaba deževnice ..... 1 točka

OPOMBE:

Priznamo tudi naslednje odgovore:

– da ne pustiš, da teče brez veze;

– da jo uporabimo, ko je to potrebno.

Skupaj ..... 2 točki

Skupaj ..... 40 točk